

1974 APR - 8  
027K (064N)  
Magyar Hírlap

244

**Könyvtárak rádiós vetélkedője**

**Játék – a tudásért**

— Allítsanak össze negyvenperces Kossuth-emlékműsort, jelöljék meg a forrásokat, mit találtak helyben, s mit kellett más könyvtárból kölcsönkérni!

— *Muszorgszkij-kiállítás* kérünk, szemléltessék a róla írt művekből pályáját, életművét!

... Ilyen és hasonló jellegű feladványokat kapnak a *Játék a könyvtárban* című, országos nyilvánosság előtt zajló rádiós vetélkedő felnőtt részvevői — s meg is oldják a rendelkezésekre álló, alig húsz perc alatt. Közben a 14 éven aluli olvasók olyan kérdésekre keresik a választ, mint: miért mondják bölcsnek a bagolyt, avagy: honnan ered az Orion-gyár elnevezése.

**Izgalom az éterben**

Utoljára — március 21-én — Gödöllő és Szentés „csapott össze” — s az utóbbi győzött. A műsor minden hallgatója tanúsíthatja: igazi izgalom vibrált az éterben! Miről is van tulajdonképpen szó, hogyan, kiknek a részvételével bonyolódik le a vetélkedő — erről *Vargha Balázst*, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ (KMK) tudományos főmunkatársát, a játék vezetőjét kérdeztük.

— A múlt évben hirdettük meg nagyjából azonos adottságú, járási-városi jellegű közművelődési könyvtárak, tehát általában a járási székhelyeken működő intézmények számára — mondotta. — A versengés szeptemberben 12 megye egy városának benevezése nyomán indult; azóta *havonta egyszer, csütörtöki este*ken, a *Kossuth rádió egyenesben közvetíti*. Noha elnevezése „könyvtárak országos vetélkedője”, korántsem csupán a könyvtárosok ügye, sőt: ők csak egyszerű tagjai az olvasókból összeállított „csapatoknak”. Külön csoportban versenyeznek emellett az ifjú, általános iskolás korú könyvtárlátogatók: a nekik külön feladott kérdések megoldásában — a szabályok szerint — a könyvtárosnak nem is szabad segítenie... A sorsolás alapján egymással szembe került versenyzők egyébként saját városuk könyvtárában ülnek együtt; a helyszínen vannak a rádió riporterei és az „ellenfél” képviselői, akik a verseny tisztaságát ellenőrzik, közleszöven. A játékot a budapesti stúdióból irányítjuk, kapcsolósos módszerrel. Forgatókönyvét, amelynek alapján jómagam, mint játékvezető, a kérdéseket felteszem, *Marót Miklós*, az ELTE könyvtárának tudományos főmunkatársa készítette. Ő tagja egyúttal a játékot ugyancsak a stúdióból figyelő

zsűrinek is, amelynek elnöke *Simon István* Kossuth-díjas költő, munkájában pedig részt vesz *Fábian Zoltán* író — az Írószövetség és az Olvasó néperért mozgalom képviselőjében —, továbbá *Kicsi Sándor*, az Akadémiai Kiadó lexikon-szerkesztőségének vezetője, valamint *Papp István*, a KMK igazgatója.

**Önálló ismeretszerzés**

— *Mindebből már világos, milyen szervek irányításával, patronálásával folyik a vetélkedősorozat. De megindításához milyen elgondolás vezetett, mi a célja?*

— Itt az oktatásról szóló, 1972. évi párthatározatra kell utalnom, amely — éppen a tudás alkotó elsajátítása érdekében — *állást foglalt az iskoláinkban többnyire még mindig megkövetelt, mechanikus magolás, memorizálás ellen, s egyúttal a tömegközlelési eszközöket is bírálta*, mert népszerű vetélkedők szintén jobbára ezt a módszert propagálják. E bírálatot fontolta meg a KMK, mint a magyar közművelődési könyvtárhálózat elvi és módszertani irányítója. Valóban nem mércéje az okosság, ha valaki mindenfélét be tud tömni a fejébe, s arra alkalomadtán jól emlékezik is. *A megalapozott műveltség elsajátításának igazi útja az önálló ismeretszerzés* — s ehhez az a képesség kell, hogy az egyén a neki szükséges tudásanyagot gyorsan fel tudja kutatni, vagyis rábukkanjon annak forrásaira. S ennek érdekében nem fordulhat máshová, csak a könyvtárhoz. Az agy befogadóképessége, az emberi emlékezőtehetség ugyanis véges, a könyvek „memóriája” viszont nem ismer határokat.

— Ezért éreztük indokoltnak, hogy a könyvtárhasználatot, a széles körű információszerezést népszerűsítsük, módszereit közkinccsé tegyük mind a felnőtt olvasók, mind a *könyvtári tájékozódásban különösen ügyesnek bizonyuló gyermekek körében*. E vetélkedő révén a könyvtárak mintegy „utána mennek” lehetséges közönségüknek; a rádióhallgatók millióinak mutatják be, mennyire segítetheti érdeklődésük kielégítését, mennyi vitás kérdésükre adhat megbízható választ a megfelelő forrásmunka, illetve a minden jelentősebb könyvtárban megtalálható kézikönyv. Így született meg a nyilvános vetélkedő ötlete, s megvalósulását a Magyar Rádió irodalmi osztálya, valamint a Művelődésügyi Minisztérium könyvtári osztálya *értékes jutalmak kitűzésével is segítette*.

**Közelebb a gyakorlathoz**

— *Általában milyen tárgykörűek a kérdések?*

— Nagyobb részük irodalmi, művészeti és egyéb társadalomtudományi jellegű; ezen belül különösen a *helytörténeti felkészültségre* helyezünk nagy súlyt. Emellett azon vagyunk, hogy az olvasók, főként a fiatalok, a *természettudományi kérdések* megoldásában is kellő gyakorlatot szerezzenek — vagyis a sokoldalú tájékozódáshoz tanulják meg igénybe venni a könyvtári referensszolgálatot.

— *Mindez így eléggé nehéz feladatnak látszik. Milyen könnyítésekre számíthatnak a résztvevők?*

— Erre is gondoltunk. A versenyző csapatok például *előre megkapják az esedékes kérdések megválaszolását segítő kézikönyvek jegyzékét*; az viszont, hogy mennyire tudják őket felhasználni, már rajtuk múlik. Egyik-másik, különösen nehéz feladványt a helyszínre érkezett rádióriporter egy órával az adás előtt ad át — *megoldásuk még így is alapos rátermettséget igényel*. Mindenkor szükség van természetesen egy sor folyóiratnak az utóbbi két-három évi számaira; ezeknek megválogatásához, használatához már semmiféle „mankót” nem nyújtunk. Megszívleltünk néhány kritikai észrevételt is, amelyek szerint kérdéseink egy része kiagyalt, afféle „mesterséges szituációt” teremt; a könyvtárak mindennapi gyakorlatában, mint állítják, ilyenek nem fordulnak elő. Nos, az előre kidolgozott forgatókönyvet, a kérdéseket ezért menet közben módosítjuk, *jobbán a gyakorlat követelményeihez idomítjuk*.

Az adás széles körű hallgatótábora úgy tartja: egész közművelődésünk hasznára válnék, ha a jövőben az ilyen jellegű vetélkedők a *képernyőn is helyet kapnának*. Szívesen tolmácsoljuk és osztjuk is e véleményt; nem vitás, hogy a feladványok megoldásának mikéntje — a kellő forrásmunkák gyors előkeresése, kijegyzetelése, a válaszok helyben történő elkészítése — *látványok sem lenne utolsó*.